

2015 m. gegužės 21 d., ketvirtadienis

P8_TA(2015)0210

Zimbabvė: žmogaus teisių gynėjo Itai Dzamaros atvejis**2015 m. gegužės 21 d. Europos Parlamento rezoliucija „Zimbabvė: žmogaus teisių gynėjo Itai Dzamaros atvejis“ (2015/2710(RSP))**

(2016/C 353/09)

Europos Parlamentas,

- atsižvelgdamas į savo ankstesnes rezoliucijas dėl Zimbabvės, ypač į 2013 m. vasario 7 d. rezoliuciją⁽¹⁾,
 - atsižvelgdamas į 2015 m. kovo 11 d. ir 2015 m. balandžio 9 d. ES pareiškimus vietos lygiu dėl Itai Dzamaros pagrobimo,
 - atsižvelgdamas į Komisijos pirmininko pavaduotojos ir Sąjungos vyriausiosios įgaliotinės užsienio reikalams ir saugumo politikai 2014 m. vasario 19 d. ES vardu padarytą pareiškimą dėl ES ir Zimbabvės santykių persvarstymo,
 - atsižvelgdamas į 2014 m. vasario 17 d. Tarybos sprendimą 2014/98/BUSP⁽²⁾ ir 2015 m. vasario 19 d. Tarybos sprendimą 2015/277/BUSP⁽³⁾, kuriais iš dalies keičiamas Sprendimas 2011/101/BUSP dėl ribojamųjų priemonių Zimbabvei,
 - atsižvelgdamas į 2013 m. sausio 18 d. Vyriausiojo žmogaus teisių komisaro biuro (OHCHR) atstovo spaudai pranešimą apie naujausius išpuolius prieš žmogaus teisių gynėjus, įvykdytus prieš rinkimus,
 - atsižvelgdamas į Visuotinį politinį susitarimą, kurį 2008 m. pasirašė trys pagrindinės partijos: ZANU PF, MDC-T ir MDC,
 - atsižvelgdamas į 2012 m. liepos 23 d. Europos Sąjungos Tarybos išvadas dėl Zimbabvės ir į 2012 m. vasario 27 d. Tarybos įgyvendinimo sprendimą 2012/124/BUSP dėl ribojamųjų priemonių Zimbabvei⁽⁴⁾,
 - atsižvelgdamas į 1981 m. birželio 27 d. Afrikos žmogaus ir tautų teisių chartiją, kurią Zimbabvė yra ratifikavusi,
 - atsižvelgdamas į Zimbabvės Konstituciją,
 - atsižvelgdamas į Kotonu susitarimą,
 - atsižvelgdamas į Darbo tvarkos taisyklių 135 straipsnio 5 dalį ir 123 straipsnio 4 dalį,
- A. kadangi, turimomis žiniomis, 2015 m. kovo 9 d. žymus Zimbabvės žmogaus teisių gynėjas, judėjimo „Occupy Africa Unity Square“ vadovas ir prezidento R. Mugabės kritikas Itai Dzamara buvo pagrobtas penkių nenustatytų ginkluotų vyrų Hararės priemiestyje; kadangi vis dar nežinoma, kur jis yra, ir itin neramu dėl jo saugumo ir teisių apsaugos;
- B. kadangi likus keliems mėnesiams iki jo pagrobimo I. Dzamara vadovavo daugeliui taikių protestų prieš blogėjančią politinę ir ekonominę padėtį Zimbabvė; kadangi likus dviem dienoms I. Dzamara opozicinės partijos „Judėjimas už demokratinę pertvarką – Tsvangirai“ (MDC-T) surengtame politiniame mitinge sakė kalbą ragindamas organizuoti masinius protestus prieš didėjančias represijas ir ekonominę padėtį šalyje, reikalaujamas, kad prezidentas R. Mugabė atsistatydintų, ir ragindamas reformuoti rinkimų sistemą;

⁽¹⁾ Priimti tekstai, P7_TA(2013)0059.

⁽²⁾ OL L 50, 2014 2 20, p. 20.

⁽³⁾ OL L 47, 2015 2 20, p. 20.

⁽⁴⁾ OL L 54, 2012 2 28, p. 20.

2015 m. gegužės 21 d., ketvirtadienis

- C. kadangi iki šiol vyriausybė neišsakė savo nuomonės dėl I. Dzamaros dingimo, o dėl to visuomenei kilo įtarimas, kad dėl šio dingimo gali būti kalta valstybė; kadangi valdančioji partija ZANU-PF neigia, kad jis priverstinai dingo, ir skelbia, kad tai yra opozicinių partijų surežisuotas aktas;
- D. kadangi 2015 m. kovo 13 d. sprendimu Aukštasis teismas nurodė Zimbabvės valdžios institucijoms pradėti I. Dzamaros paiešką ir kas dvi savaites pranešti jam paieškos rezultatus, kol bus nustatyta jo buvimo vieta; kadangi šią paiešką turėjusios atlikti valdžios institucijos nereagavo į Aukštojo teismo sprendimą ir kadangi valstybės institucijos vis dar nevykdo minėtojo sprendimo;
- E. kadangi I. Dzamarą ne kartą buvo užpuolę valdančiosios partijos ZANU-PF šalininkai ir uniformuoti policijos pareigūnai; kadangi 2014 m. lapkričio mėn. apie 20 uniformuotų policijos pareigūnų I. Dzamarą surakino antrankiais ir sumušė iki sąmonės netekimo, taip pat užpuolė jo advokatą Kennedy Masiye;
- F. kadangi 2015 m. balandžio 27 d. Hararėje buvo sulaikyta 11 žmonių, dalyvavusių eisenoje, kurioje buvo išreiškiama parama dingusiam Itai Dzamarai; kadangi šie aktyvistai buvo areštuoti ir laikyti šešias valandas;
- G. kadangi po I. Dzamaros pagrobimo jo žmona Sheffra Dzamara kreipėsi į Hararėje esantį Aukštąjį teismą prašydama priversti policiją ir Centrinę žvalgybos organizaciją ieškoti jos vyro; kadangi per apklausą policijos ir Centrinės žvalgybos organizacijos atstovai neigė, kad ką nors žino apie I. Dzamaros buvimo vietą; kadangi Sheffra Dzamara balandžio pradžioje pranešė, kad ją nuolat seka nenustatyti vyrai ir kad ji baiminasi dėl savo gyvybės;
- H. kadangi blogėja dabartinė žmogaus teisių ir demokratijos padėtis Zimbabvėje ir kadangi nuolat pranešama apie Zimbabvės žmogaus teisių gynėjų, žurnalistų ir pilietinės visuomenės bauginimą ir prieš juos vykdomus žmogaus teisių pažeidimus;
- I. kadangi policija dažnai nesilaiko galiojančių įstatymų, pvz., viešosios tvarkos ir saugumo įstatymo ir priegios prie informacijos ir privatumo apsaugos įstatymo, ir uždraudžia teisėtus viešus susirinkimus ir susibūrimus;
- J. kadangi bet kurios demokratijos pagrindinės sudedamosios dalys yra susirinkimų, asociacijų ir žodžio laisvės;
- K. kadangi 2015 m. vasario mėn. ES atnaujino savo pagalbą Zimbabvei skirdama 234 mln. EUR pagal nacionalinę orientacinę programą, kurios tikslas – padėti Zimbabvei tapti demokratiškesne ir klestinčia šalimi, o Europos Vadovų Taryba nusprendė kai kurias sankcijas Zimbabvei taikyti toliau; kadangi liko užšaldytas tik prezidento Roberto Mugabės, jo žmonos ir vienos gynybos įmonės turtas ir tik jiems taikomas draudimas keliauti; kadangi liko galioti ir ES ginklų embargas;
- L. kadangi 2013 m. kovo 16 d. referendumu buvo priimta nauja konstitucija, skelbiant tikslą išvalyti politiką, tačiau praktikoje pažanga yra lėta, o žmogaus teisių padėtis tebėra nestabili;
1. griežtai smerkia priverstinį žmogaus teisių gynėjo Itai Dzamaros dingimą ir ragina nedelsiant ir besąlygiškai jį paleisti;
 2. primygtinai ragina Zimbabvės vyriausybę imtis visų reikiamų priemonių, kad I. Dzamara būtų surastas, o visi kalti asmenys patraukti baudžiamojon atsakomybėn; ragina ją visiškai laikytis Aukštesniojo teismo sprendimo, kuriuo jai nurodoma vykdyti I. Dzamaros paiešką;
 3. ragina Zimbabvės valdžios institucijas užtikrinti I. Dzamaros žmonos ir šeimos, taip pat jo kolegų ir rėmėjų saugumą;
 4. yra labai susirūpinęs dėl žmogaus teisių organizacijų pranešimų apie didėjantį politinį smurtą, grasinimus politinės opozicijos atstovams ir griežtus apribojimus ir bauginimą, su kuriais susiduria žmogaus teisių gynėjai, kuriuos policija dažnai muša ir suima, remdamasi suklastotais kaltinimais; apgailestauja, kad nuo paskutinių rinkimų ir naujos konstitucijos priėmimo 2013 m. pasiekta mažai pažangos teisės viršenybės ir, visų pirma, žmogaus teisių aplinkos reformavimo srityje;

2015 m. gegužės 21 d., ketvirtadienis

5. primygtinai ragina Zimbabvės valdžios institucijas iširti įtarimus dėl to, kad policija ir valstybės pareigūnai naudoja per didelę jėgą ir vykdo kitus žmogaus teisių pažeidimus, ir patraukti juos atsakomybėn;
6. primena, kad Zimbabvės vyriausybė yra visiškai atsakinga už tai, kad būtų užtikrintas visų jos piliečių saugumas; ragina Zimbabvės valdžios institucijas įgyvendinti Zimbabvės ratifikuotų Visuotinės žmogaus teisių deklaracijos, Afrikos žmogaus ir tautų teisių chartijos ir regioninių priemonių, susijusių su žmogaus teisėmis, nuostatas;
7. primena, kad pagal Visuotinį politinį susitarimą (angl. GPA) Zimbabvė įsipareigojo užtikrinti, kad ir jos teisės aktai, ir jos procedūros ir praktika atitiktų tarptautinius žmogaus teisių principus ir teisės aktus, įskaitant susirinkimų, asociacijų ir žodžio laisvę;
8. atkreipia dėmesį į tai, kad įsteigta Zimbabvės žmogaus teisių komisija, tačiau yra susirūpinęs, kad jai nebuvo suteikta jokių didelių galių, kad ji galėtų veikti nepriklausomai ir pasiekti savo tikslus, susijusius su neatidėliotinu šaliai kylančių žmogaus teisių problemų sprendimu;
9. todėl ragina tarptautinę bendruomenę, visų pirma Pietų Afrikos vystymosi bendriją (PAVB), imtis suderintų veiksmų; mano, kad ši regioninė organizacija turi atlikti svarbų vaidmenį užtikrinant Visuotinio politinio susitarimo vykdymą; be kita ko, primygtinai reikalauti, kad susitarimas ir ypač jo 13 straipsnis būtų įgyvendinami siekiant užtikrinti, kad policijos ir kitų saugumo pajėgų veiksmai būtų nešališki;
10. primygtinai ragina Zimbabvės vyriausybę ir prezidentą R. Mugabę laikytis savo tarptautinių įsipareigojimų ir tarptautinių sutarčių, kurias yra pasirašiusi Zimbabvė, nuostatų, pagal kurias užtikrinamas teisinės valstybės principo laikymasis ir pilietinių ir politinių teisių įgyvendinimas;
11. prašo ES aktyviau vykdyti politinį dialogą žmogaus teisių klausimais, grindžiamą Kotonu susitarimo 8 straipsniu, ir, visų pirma, skatinti vyriausybę panaikinti ar atitinkamai pakeisti viešosios tvarkos ir saugumo įstatymą ir prieigos prie informacijos ir privatumo apsaugos įstatymą, kad būtų nutrauktas piktnaudžiavimas šiais įstatymais;
12. apgailestauja, kad laikinajame ekonominės partnerystės susitarime (angl. EPA), sudarytame su keturiomis Rytų ir Pietų Afrikos (angl. ESA) valstybėmis, įskaitant Zimbabvę, nėra tvirtos ir įgyvendintinos nuostatos dėl žmogaus teisių;
13. pažymi, kad ES nusprendė panaikinti sankcijas, ir remia tikslines priemones, kurios šiuo metu toliau taikomos prezidentui ir jo žmonai, ir ginklų embargą, kurie yra atsakas į politinę ir žmogaus teisių padėtį Zimbabvėje;
14. mano, kad demokratijos populiarinimas, žmogaus teisių apsauga ir teisės viršenybė yra patys svarbiausi aspektai, kad Zimbabvė galėtų tapti laisva ir klestinčia valstybe;
15. ragina ES delegaciją Harareje toliau teikti pagalbą Zimbabvei, siekiant pagerinti žmogaus teisių padėtį; pabrėžia, jog ES privalo užtikrinti, kad Zimbabvei skiriama vystymosi pagalba, visų pirma per pilietinės visuomenės organizacijas, būtų efektyviai sprendžiamos gyventojų problemos ir kad ja finansuojamos politinės ir ekonomikos reformos būtų įgyvendinamos;
16. paveda Pirmininkui perduoti šią rezoliuciją Komisijos pirmininko pavaduotojai ir Sąjungos vyriausiajai įgaliotinei užsienio reikalams ir saugumo politikai, Tarybai, Europos Komisijai, valstybių narių vyriausybėms ir parlamentams, EIVT, Zimbabvės vyriausybei ir parlamentui, Pietų Afrikos vystymosi bendrijos vyriausybėms, Afrikos Sąjungos komisijai, Panafrikos Parlamentui, AKR ir ES jungtinei parlamentinei asamblėjai ir Tautų Sandraugos generaliniam sekretoriui.